

a round pillow. -गतिः f. rotation, revolution. -गुच्छः the Ásoka tree. -प्रहणम्, -णी f. a rampart, an entrenchment. -चक्रम् A flock of चक्रवाक birds; अस्ताद्रिपदा-करचक्रके तत्कालविज्ञातपतन्नपाते । सयो दिर्देषे विरहानलः ..... । Rām. Ch. 6. 19. -चर a. moving in a circle; (-ः) a juggler. -चारिन् m. a chariot. -चूडामणिः a round jewel in a coronet or diadem. -जीवकः, -जीविन् m. a potter. -तीर्थम् N. of a holy place. -तुण्डः a kind of fish; रोहितांश्चकुण्डांश्च नलमीनांश्च राघव Rām. 3. 73. 14. -दंष्रः a hog. -घनः a thunder cloud. -धर a. 1 bearing or having a wheel. -2 carrying a discus. -3 driving in a carriage. (-रः) 1 an epithet of Viṣṇu; चक्रधरप्रभावः R. 16. 55. -2 a sovereign, governor or ruler of a province; बृद्धानां भारतसानां श्रीणां चक्रधरस्य च Mb. 13. 162. 38. -3 a village tumbler or juggler. -इ a snake; भवेच्चकधरो विष्णौ भुजङ्गे ग्रामजालिनि Visvalochana. -धारा the periphery of a wheel. -नदी the Gaṇḍakī river. -नामिः the nave of a wheel. -नामन् m. 1 the ruddy goose (चक्रवाक). -2 a pyritic ore of iron. -नायकः 1 the leader of a troop. -2 a kind of perfume. -नेमिः f. the periphery or circumference of a wheel; नैर्चैर्गच्छयुपरि च दशा चक्रनेमिकमेण Me. 109. -पाणिः an epithet of Viṣṇu; Bg. 11. 49. -पादः, -पादकः 1 a carriage. -2 an elephant. -पालः 1 the governor of a province. -2 an officer in charge of a division of an army. -3 horizon. -प्र a circle. -प्र one who carries a discus. -फलम् a kind of discus. -बन्धुः, -बन्धवः the sun. -बालः, -डः, -वालः, -लम्, -डम् 1 a ring, circle. -2 a collection, group, multitude, mass; कैरव-चक्रवालम् Bh. 2. 74; प्रकटयसि किमुचैरविषां चक्रवालं Rati. 4. 16; Mv. 6. 4; Mu. 3. 21.; K. 126, 178. -3 horizon. (-लः) 1 a mythical range of mountains supposed to encircle the orb of the earth like a wall and to be the limit of light and darkness. -2 the ruddy goose. -बालधिः a dog. -भृत् m. 1 one who holds a discus. -2 N. of Viṣṇu. -भेदिनी night. -भ्रमः, -भ्रमिः f. a lathe or grindstone; आरोप्य चक्रभ्रमिसुष्णतेजास्त्वद्वै यत्नोऽलिखितो विभाति R. 6. 32; चक्रभ्रमीवद्धतशरीरः Sān. K. 67. -आन्तिः f. revolution of wheels; V. 1. 5. -मण्डलिन् m. a species of cobra. -मुखः a hog. -मुष्टलः a battle carried on with the discus and club. -यानम् a wheel-carriage. -रदः a hog. -वर्तिन् m. 1 an emperor, universal monarch, sovereign of the world, a ruler whose dominions extend as far as the ocean (आसमुद्रक्षितीश Ak.); पुत्रमेवंगुणोपेतं चक्रवर्तिनमातुहि S. 1. 12; तव तन्वि कुचावेतौ नियतं चक्रवर्तिनौ । आसमुद्रक्षितीशोऽपि भवान् यत्र करप्रदः ॥ Udb. (where there is a pun on the word चक्रवर्तिन, the other meaning being 'resembling in shape the ruddy goose', 'round'); -2 (hence) head, foremost; आपद्रतः किल महाशयचक्रवर्ती विस्तारयत्यक्तपूर्वसुदार-भावम् Bv. 1. 70; कवयस्तर्क्याद्वकुरित्थं ते चक्रवर्तिनः Parṇal. 5. 38. -3 a kind of horse having one or three curls on the shoulder; स्कन्धयाद्वै यदावर्त एको वा यदि वा त्रयः । चक्रवर्ती स विज्ञेये वाजी भूपालमन्दिरे ॥ Śālihotra of Bhoj. -वर्मन् m. N. of a king of Kashmir; चक्रवर्मिभिर्यं राज्ये क्षीणपृथ्यो व्यपयत् Raj. T. 5. 287. -वाकः 1 (-की f.) the ruddy goose; दूरी-

भूते मयि सहचरे चक्रवाकीमिवैकाम् Me. 83. °बन्धुः the sun. -2 a kind of horse, having white feet and white eyes; श्वेताभः श्वेतपादश्च तथा स्थात् श्वेतलोचनः । चक्रवाकः स विज्ञेये राजाहौ वाजिसत्तमः ॥ Śālihotra of Bhoj. -वाटः 1 a limit, boundary. -2 a lamp-stand. -3 engaging in an action. -वातः a whirlwind, hurricane; चक्रवातस्वरूपेण जहारासीनमभक्तम् Bhāg. 10. 7. 20. -चृष्टिः f. 1. interest upon interest, compound interest; Ms. 8. 153, 156. -2 wages for transporting goods in a carriage. -च्यूहः a circular array of troops. -संशम् tin. (-शः) the ruddy goose. -साह्यः the ruddy goose. -हस्तः an epithet of Viṣṇu.

चक्रक a. [चक्रमिव कायति कै-क] Wheel-shaped, circular. -कः Arguing in circle (in logic).

चक्रवत् a. [चक्रमस्त्यस्य मतुप् मस्य वः] 1 Wheeled. -2 Circular. -3 Armed with a discus. -m. 1 An oilman. -2 A sovereign emperor. -3 N. of Viṣṇu.

चक्रिः, -कुः m. A doer; L. D. B.

चक्राकी, चक्राद्वी A goose.

चक्रिकः A discus-bearer. -का 1 A heap, troop. -2 A fraudulent device.

चक्रिन् a. [चक्रमस्त्यस्य इनि] 1 Having a wheel, wheel-ed. -2 Bearing a discus. -3 Driving in a carriage. -प्र circular, round. -प्र Indicative (सूचक). -m. 1 An epithet of Viṣṇu or Krisṇa, Si. 13. 22; प्रेषुः पाण्डवा भीष्मं सातुगः सह चक्रिणा Bhāg. 1. 9. 4. -2 A potter. -3 An oilman. -प्र An emperor, a universal monarch, absolute ruler. -प्र The governor of a province. -प्र An ass. -7 The ruddy goose. -प्र An informer. -प्र A snake. -10 A crow. -11 A kind of tumbler or juggler.

चक्रिय a. Going in a carriage, being on a journey.

चक्रीकृ 8 U. To form into a circle, to curve or bend as a bow; Ku. 3. 70.

चक्रीवत् m. An ass; Si. 5. 8.

चक्र 2 A. (चष्टे) (Defective in non-conjugational tenses). 1 To see, observe, perceive. -2 To speak, say, tell (with dat. of the person). -3 To abandon, leave.

चक्षणम् [चक्ष-त्यूद् न ख्यादेशः] 1 Ved. 1 Appearance, new aspect; यत्रामृतस्य चक्षणम् Rv. 1. 13. 5. -2 Speaking, saying. -3 Eating a relish to promote appetite.

चक्षणि a. Ved. Illuminating, irradiating, brightening; स नो विभावा चक्षणिर्वस्तोः Rv. 6. 4. 2.

चक्षन् n. Ved. The eye; शतं चक्षाणो अक्षभिः Rv. 1. 128. 3.

चक्षस् m. [चक्ष् असि न ख्यादेशः] 1 A teacher, an instructor in sacred science, a spiritual teacher. -2 An epithet of Brihaspati. -n. 1 Radiance, clearness. -2 The act of seeing, being seen. -3 Look, sight, the eye.